จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศของผู้สูงอายุ
Psychological and Situational Characteristics Correlating to Health Domestic Tourism Behavior of the Elderly

เพ็ญพักร์ศิณา วิเชียรวรรณ[๑]
วิภาดา มุกดา[๒]
วันพุธ เชิญขวัญ[๓]
ดนุสรณ์ กาญจนวงศ์[๔]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศของผู้สูงอายุ ๒) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานการณ์ ด้านจิตลักษณะเดิมและจิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๐๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการใช้สถิติ Chi-Square

ผลการวิจัยพบว่า ๑) จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านสถานการณ์ภาพรวมอยู่ในระดับจริง ได้แก่ การได้รับรู้สภาพของสถานที่ท่องเที่ยว การได้รับอิทธิพลจากกลุ่ม และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ส่วนปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างจริง ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สุขภาพจิต และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ส่วนปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับจริง ได้แก่ ทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพและความเชื่ออำนาจในตน ๒) ความสัมพันธ์ทางด้านปัจจัยด้านสถานการณ์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในด้านลักษณะการเดินทางของผู้สูงอายุในการท่องเที่ยว ผู้ร่วมเดินทางที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ผู้สูงอายุใช้ในการท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว พาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว สถานที่พักแรมที่ผู้สูงอายุมักใช้บริการช่วงเดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่ผู้สูงอายุใช้ในการท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในด้านลักษณะการเดินทางของผู้สูงอายุในการท่องเที่ยว ผู้ร่วมเดินทางที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว พาหนะหลักที่ผู้สูงอายุใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว

[๑]นักศึกษา สาขาวิชาโรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
[๒]นักศึกษา คณะวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
[๓]นักศึกษา คณะวิทยาการการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
[๔]นักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

สถานที่พักแรมที่ผู้สูงอายุใช้บริการช่วงเดินทางท่องเที่ยว และปัจจัยจิตลักษณะตามสถานการณ์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในด้านผู้ร่วมเดินทางที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว พาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว สถานที่พักแรมที่ผู้สูงอายุมักใช้บริการช่วงเดินทางท่องเที่ยว

คำสำคัญ: จิตลักษณะและสถานการณ์, การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ, ผู้สูงอายุ.

Abstract

The purposes of this study were: 1) to examine psychological and situational characteristics correlating to health domestic tourism behavior of the elderly and 2) to explore the correlation between situational factors, the psychological characteristics and psychosocial aspects of the situation to health domestic tourism behavior of the elderly. 400 elderly samples living in Bangkok were used in the study. The data were collected by questionnaire and then analyzed by percentage, mean and standard deviation. Chi-square was used for the correlation data analysis.

The findings were as follows: 1) Psychological and situational characteristics correlating to the factor of situation in overall level were reality in the recognition of tourist attractions, the influence of the groups and accessing the information about health tourism. The psychological characteristics in overall level were reality in motivation, mental health and self-controlled manner in the future. The psychosocial aspects of the situation in overall level were reality in good health caring and self-reliance. 2) The correlation between situation factors, the psychological characteristics and psychosocial aspects of the situation to health domestic tourism behavior of the elderly consisted of the recognition of tourist attractions, traveling companions, duration, time, transportation, accommodation and expenditure in travel. The correlation between the psychological characteristics and health domestic tourism behavior of the elderly consisted of travel companions, transportation and accommodation. The correlation between psychosocial aspects of the situation and health domestic tourism behavior of the elderly showed in travel companions, transportation and accommodation.

Keywords: Psychological and situational characteristics, health tourism, the elderly

บทนำ

องค์การสหประชาชาติได้ประเมินสถานการณ์ว่าปี พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๖๔๓ จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ หมายถึง การมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ ๑๐ ของประชากรรวมทั่วโลกและมีแนวโน้มว่าประชากรผู้สูงอายุเหล่านี้จะมีฐานะยากจน เป็นประเด็นท้าทายทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจที่แต่ละประเทศจะต้องมีแผนรองรับ สำหรับประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่าประเทศไทยได้ถูกจัดให้เป็นประเทศที่อยู่ในสังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ กล่าวคือ ในขณะนั้น ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ ๑๐.๔ ของประชากรทั้งหมด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พยากรณ์โครงสร้างประชากรไทยกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุว่า “ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุถึง ๑ ใน ๔ ของประชากรและเป็นสังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์แบบในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๑ – ๒๕๗๑ สัดส่วนประชากรที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๑.๑ เป็นร้อยละ ๒๓.๕ หรือ ๑ ใน ๔ ของประชากรทั้งประเทศ ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุและเป็นพื้นที่เป้าหมายของประเทศพัฒนาแล้วโดยกำหนดให้เป็นบ้านหลังที่ ๒ ของสังคมผู้สูงอายุหลายประเทศ ดังนั้น จึงเป็นโอกาสและภัยคุกคามต่อสังคมผู้สูงอายุไทยด้วย โดยด้านหนึ่งประเทศไทยจะมีโอกาสมากขึ้นในการขยายตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพ การให้บริการ ด้านอาหารสุขภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นและแพทย์พื้นบ้าน สถานที่ท่องเที่ยวและการพักผ่อนระยะยาวของผู้สูงอายุ จึงนับเป็นโอกาสในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยและนำมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งจะเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้

ปัจจุบันตลาดผู้สูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) เป็นอีกตลาดหนึ่งที่มีแนวโน้มเติบโตสูงในอนาคต เนื่องจากการพัฒนาด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่ทำให้ประชากรมีอัตราการเสียชีวิตลดต่ำลง ผู้สูงอายุมีแนวโน้มจะมีอายุยืนยาวขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุงานประกอบกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมสันทนาการและการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหรือเที่ยวชมศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติ เนื่องจากมีเวลามากกว่านักท่องเที่ยววัยอื่นๆ และมีความพร้อมทางด้านการเงิน การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจึงเป็นช่องทางการท่องเที่ยวตลาดใหม่เนื่องจากเป็นตลาดที่มีคุณภาพและมีกำลังซื้อในการท่องเที่ยวสูงกว่าตลาดทั่วไป

ตลาดนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเป็นตลาดใหญ่ที่มีศักยภาพและน่าสนใจมากขึ้น เนื่องจากโครงสร้างของสังคมกำลังจะก้าวสู่สังคมของผู้สูงอายุ สหประชาชาติคาดการณ์ว่าจะมีผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นจาก ๖๘๗.๙ ล้านคน ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็น ๑,๙๖๘ ล้านคนในปี พ.ศ. ๒๕๙๓ ซึ่งคนในทวีปเอเชียจะมีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด แนวโน้มการขยายตัวของตลาดผู้สูงอายุในประเทศสมาชิกอาเซียนหลายๆ ประเทศ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๖๐๓ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นกว่า ๒ เท่าตัว โดยสิงคโปร์จะเป็นประเทศที่มีสัดส่วนจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากที่สุดในอาเซียน นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุต่างชาติทั้งหมดในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ คาดการณ์ว่าในอีก ๑๐ ปีข้างหน้าหรือในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ มีจำนวนมากถึง ๗ ล้านคนในหนึ่งปี โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ร้อยละ ๓๑ หรือเกือบ ๑ ใน ๓ เป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศญี่ปุ่น การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุนี้ถือเป็นโอกาสของประเทศไทยเมื่อเข้าสู่ AEC

นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุนั้นจะมีรูปแบบและพฤติกรรมท่องเที่ยวที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวทั่วไป คือ เน้นการท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพดี คุ้มค่า เน้นการซื้อด้วยเหตุผลไม่ใช่อารมณ์ ให้ความสำคัญกับความพึงพอใจเป็นหลัก พักนาน ค่าใช้จ่ายสูง มีความสามารถในการซื้อบริการในราคาสูง เนื่องจากมีเงินเก็บจากการทำงานหนักมาทั้งชีวิต จึงมีศักยภาพสูงในการบริโภค ขณะเดียวกันคำนึงถึงความมั่นใจด้านความปลอดภัย ความมั่นใจด้านบริการ ใส่ใจดูแลสุขภาพที่ดี เลือกกิจกรรมที่เหมาะกับวัยและสุขภาพ อีกทั้งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ไม่ต้องกังวลต่อค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เนื่องจากเป็นผู้มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิต จึงมีความละเอียดรอบคอบในการเลือกซื้อสินค้าและบริการต่างๆ มากยิ่งขึ้น และเนื่องจากผู้สูงอายุมักมีข้อจำกัดในการเดินทางมากกว่าวัยหนุ่มสาว ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในการรองรับตลาดกลุ่มนี้จึงต้องมีการศึกษาในรายละเอียดค่อนข้างมากและควรมีการเตรียมการที่ดี

แม้ว่าประเทศไทยจะมีความได้เปรียบในแง่ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวเมื่อเทียบกับประเทศอาเซียนอื่น แต่เมื่อพิจารณาในแง่การบริหารจัดการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้แล้วพบว่ายังมีให้เห็นไม่มากนัก โดยส่วนใหญ่จะเป็นไปเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั่วไปมากกว่าที่จะเน้นดูแลหรือรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุเหล่านั้นเกิดความสุขและความสบายใจ แต่จะทำอย่างไรที่จะให้ผู้สูงอายุเหล่านี้สามารถท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบายเหมือนกับนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ เนื่องจากสภาพทางด้านร่างกายของผู้สูงอายุที่มีความเสื่อมตามระดับอายุที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งเมื่อพิจารณาความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ จะพบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางในการพักผ่อนเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเคยเดินทางท่องเที่ยวมาแล้ว และพร้อมที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวในมิติต่างๆ เช่น สถานที่ มัคคุเทศก์ บรรยากาศ เป็นต้น ดังนั้น การเพิ่มแรงจูงใจและกระตุ้นให้ผู้สูงอายุเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศมากยิ่งขึ้นนั้น จำเป็นต้องกำหนดแผนและนโยบายท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุให้ชัดเจนและควรทำอย่างต่อเนื่อง โดยการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกรวมถึงบริการต่างๆ ให้มีความพร้อมที่จะรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ การจัดโปรแกรมแบบ Slow Tourism ที่เป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ไม่เร่งรีบ เรียบง่าย ใกล้ชิดธรรมชาติ ปลอดมลพิษ ไม่สร้างมลพิษ เน้นอาหารสะอาดเพื่อสุขภาพ การบริการด้านความปลอดภัย จัดให้มีเจ้าหน้าที่นำเที่ยวที่มีความรู้ด้านการปฐมพยาบาล จัดเตรียมพาหนะเดินทางที่เน้นการขึ้นลงสะดวก (พื้นไม่สูง ประตูกว้าง เป็นต้น) ตลอดจนเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น บริการรับส่งจากสนามบิน การดูแลยกกระเป๋า รวมถึงบริการตรวจร่างกายในโรงพยาบาล เป็นต้น เพื่อสร้างหลักประกันด้านความปลอดภัย เพิ่มความเชื่อมั่นและสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ (จิราวดี รัตนไพฑูรย์ชัย, หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ Section : ASEAN+ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑๕๓ วันอังคารที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๗)

คณะผู้วิจัยต้องการทราบปัจจัยภายในจิตใจและสถานการณ์รอบตัวของผู้สูงอายุว่ามีความเกี่ยวข้องและ/หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุหรือไม่อย่างไรและมากน้อยแค่ไหน จึงได้ศึกษา

จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศของผู้สูงอายุ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างความเข้าใจอันดี ก่อให้เกิดการประสานร่วมมือ การกำหนดแผนดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านการท่องเที่ยวให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตลอดจนการส่งเสริมพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุและยังส่งเสริมแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศของผู้สูงอายุ

๒. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานการณ์ ด้านจิตลักษณะเดิมและจิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศของผู้สูงอายุ

ตัวแปรที่ศึกษา

๑. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ๑) ปัจจัยด้านสถานการณ์ มี ๓ ตัวแปร ประกอบด้วย การได้รับรู้สภาพของสถานที่ท่องเที่ยว การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การได้รับอิทธิพลจากกลุ่ม ๒) ปัจจัยด้านจิตลักษณะมี ๒ ประเภท คือ (๑) จิตลักษณะเดิม มี ๓ ตัวแปร ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน สุขภาพจิต (๒) จิตลักษณะตามสถานการณ์ มี ๒ ตัวแปร ประกอบด้วย ทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ ความเชื่ออำนาจในตน (๓) ลักษณะทางชีวสังคม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย

๒. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประกอบด้วย ลักษณะการเดินทาง ผู้ร่วมเดินทาง ลักษณะการตัดสินใจ สื่อข้อมูลการท่องเที่ยว วันเวลาเดินทาง ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว ช่วงเวลาเดินทางท่องเที่ยว พาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทาง ภูมิภาคที่นิยมไปเที่ยวมากที่สุด ประเภทสถานที่พัก ค่าใช้จ่ายต่อการเดินทาง ความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยว วัตถุประสงค์การท่องเที่ยว ประเภทบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

กรอบแนวคิด

ได้ศึกษารูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมของดวงเดือน พันธุมนาวิน (๒๕๔๓) มาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยภายในจิตใจและสถานการณ์รอบตัวของผู้สูงอายุว่ามีความเกี่ยวข้องและ/หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุหรือไม่อย่างไร จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพกรอบแนวคิดในการวิจัย

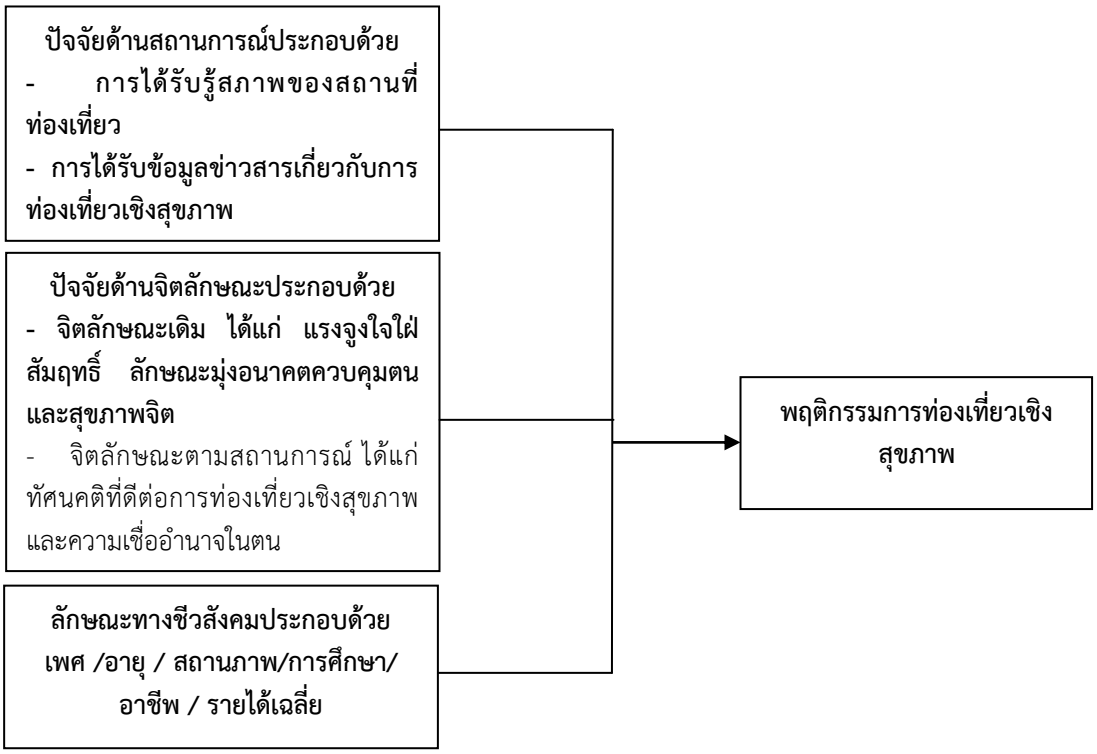

ภาพแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

๑. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีจำนวนทั้งสิ้น ๗๒๘,๘๙๕ คน (กองนโยบายและแผนงาน, ๒๕๕๕, หน้า ๑๑)

๒. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, ๑๙๗๕) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ ความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ ๕ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๔๐๐ คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามสถานที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

คณะผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ เพื่อศึกษาลักษณะทั่วไปของผู้สูงอายุ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย

ตอนที่ ๒ แบบวัดเกี่ยวกับจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศของผู้สูงอายุ มีอยู่ด้วยกัน ๘ ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ ๑ แบบวัดการได้รับรู้สภาพของสถานที่ท่องเที่ยว ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน ๑๐ ข้อ ชี้ให้เห็นถึงการได้รับรู้ถึงสภาพความเป็นจริงของสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้สูงอายุได้รับ เป็นการเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ โดยจะนำไปสู่ทัศนคติ ความเชื่อ ซึ่งจะทำให้สามารถอธิบายปัจจัยภายในจิตใจและสถานการณ์รอบตัวของผู้สูงอายุว่ามีความเกี่ยวข้องและ/หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุหรือไม่อย่างไร โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามตามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) มาตราวัดแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) ๖ ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ชุดที่ ๒ แบบวัดการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน ๑๐ ข้อ ชี้ให้เห็นถึงการได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากสื่อต่าง ๆ และรูปแบบกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งจะทำให้สามารถอธิบายปัจจัยภายในจิตใจและสถานการณ์รอบตัวของผู้สูงอายุว่ามีความเกี่ยวข้องและ/หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุหรือไม่อย่างไร โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามตามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) มาตราวัดแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) ๖ ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ชุดที่ ๓ แบบวัดการได้รับอิทธิพลจากกลุ่ม ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน ๑๐ ข้อ ชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่ผู้สูงอายุได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมทางด้านข้อมูลข่าวสาร วัตถุสิ่งของหรือด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุนซึ่งอาจเป็นบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน เพื่อนร่วมงาน เพื่อนนักเรียน ครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งจะทำให้สามารถอธิบายปัจจัยภายในจิตใจและสถานการณ์รอบตัวของผู้สูงอายุว่ามีความเกี่ยวข้องและ/หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุหรือไม่อย่างไร โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามตามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) มาตราวัดแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) ๖ ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ชุดที่ ๔ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน ๑๐ ข้อ ชี้ให้เห็นถึงความปรารถนาหรือความต้องการของผู้สูงอายุที่ต้องการจะเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่แหล่งท่องเที่ยวหรือร่วมกิจกรรมทางการท่องเที่ยวนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้สามารถอธิบายปัจจัยภายในจิตใจและสถานการณ์รอบตัวของผู้สูงอายุว่ามีความเกี่ยวข้องและ/หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุหรือไม่อย่างไร โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามตามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) มาตราวัดแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) ๖ ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ชุดที่ ๕ แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน ๑๐ ข้อ ชี้ให้เห็นถึงผู้สูงอายุจะสามารถควบคุมให้ตนเองคิดและแสดงพฤติกรรมในทางที่พึงประสงค์โดยที่ไม่มีผู้ใดมาบังคับหรือสั่งให้ทำพฤติกรรมนั้น ๆ สามารถละเว้นการกระทำบางอย่างที่ทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองและส่วนรวม ซึ่งจะทำให้สามารถอธิบายปัจจัยภายในจิตใจและสถานการณ์รอบตัวของผู้สูงอายุว่ามี

ความเกี่ยวข้องและ/หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุหรือไม่อย่างไร โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามตามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) มาตราวัดแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) ๖ ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ชุดที่ ๖ แบบวัดสุขภาพจิต ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน ๑๐ ข้อ ชี้ให้เห็นถึงสภาวะทางอารมณ์และทางจิตที่เกี่ยวกับความวิตกกังวล ความเครียด การที่ไม่มีความรู้สึกทุกข์ใจ โดยปราศจากเหตุผลอันควร ความสบายใจไม่หวาดกลัวจนเกินเหตุ การมีสมาธิและมีความมั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งจะทำให้สามารถอธิบายปัจจัยภายในจิตใจและสถานการณ์รอบตัวของผู้สูงอายุว่ามีความเกี่ยวข้องและ/หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุหรือไม่อย่างไร โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามตามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) มาตราวัดแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) ๖ ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ชุดที่ ๗ แบบวัดทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน ๑๐ ข้อ ชี้ให้เห็นถึงการแสดงความรู้สึกภายในแง่มุมต่าง ๆ ที่มีต่อโลกทางสังคมและโลกทางวัตถุ การแสดงออกนี้ประกอบด้วยปฏิกิริยาตอบสนองทางด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อสิ่งต่างๆ รวมทั้งความรู้สึก ความคิดอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะทำให้สามารถอธิบายปัจจัยภายในจิตใจและสถานการณ์รอบตัวของผู้สูงอายุว่ามีความเกี่ยวข้องและ/หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุหรือไม่อย่างไร โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามตามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) มาตราวัดแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) ๖ ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ชุดที่ ๘ แบบวัดความเชื่ออำนาจในตน ผู้วิจัยใช้แบบวัดที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน ๑๐ ข้อ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อของบุคคลว่าการที่ตนจะได้รับผลดีหรือผลเสียที่เกิดขึ้นในการท่องเที่ยวเป็นผลมาจากการกระทำของตนเอง ไม่ได้ขึ้นอยู่กับโชคชะตา สิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของตนเองหรือเกิดจากบุคคลอื่น ซึ่งจะทำให้สามารถอธิบายปัจจัยภายในจิตใจและสถานการณ์รอบตัวของผู้สูงอายุว่ามีความเกี่ยวข้องและ/หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุหรือไม่อย่างไร โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามตามมาตราประเมินค่า (Rating Scale) มาตราวัดแบบลิเคิร์ท (Likert Scale) ๖ ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความในแบบวัดเป็นการตอบแบบ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย การให้คะแนนจะเป็น ๖,๕,๔,๓,๒,๑ ตามลำดับ

จริงที่สุด หมายถึง ๖ คะแนน
จริง หมายถึง ๕ คะแนน
ค่อนข้างจริง หมายถึง ๔ คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง หมายถึง ๓ คะแนน
ไม่จริง หมายถึง ๒ คะแนน
ไม่จริงเลย หมายถึง ๑ คะแนน

การแปลความหมาย คณะผู้วิจัยแบ่งช่วงการแปลผลตามหลักของการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) โดยใช้หลัก ค่าสูงสุด - ค่าต่ำสุด / จำนวนช่วงหรือระดับที่ต้องการแปลผล คือ (วิเชียร เกตุสิงห์, ๒๕๓๘, หน้า ๘-๑๑)

ระดับคะแนน ๕.๓๐ – ๖.๐๐ หมายถึง มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับจริงที่สุด

ระดับคะแนน ๔.๔๐ – ๕.๒๙ หมายถึง มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับจริง

ระดับคะแนน ๓.๕๐ – ๔.๓๙ หมายถึง มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับค่อนข้างจริง

ระดับคะแนน ๒.๖๐ – ๓.๔๙ หมายถึงมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับค่อนข้างไม่จริง

ระดับคะแนน ๑.๗๐ – ๒.๕๙ หมายถึง มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับไม่จริง

ระดับคะแนน ๐.๐๐ – ๑.๖๙ หมายถึง มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับไม่จริงเลย

ตอนที่ ๓ ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศของผู้สูงอายุ ลักษณะของแบบสอบถามนั้นเป็นแบบเลือกตอบประกอบด้วย ลักษณะการเดินทาง ผู้ร่วมเดินทาง ลักษณะการตัดสินใจ สื่อข้อมูลการท่องเที่ยว วันเวลาเดินทาง ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว ช่วงเวลาเดินทางท่องเที่ยว พาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทาง ภูมิภาคที่นิยมไปเที่ยวมากที่สุด ประเภทสถานที่พัก ค่าใช้จ่ายต่อการเดินทาง ความถี่ของการเดินทางท่องเที่ยว วัตถุประสงค์การท่องเที่ยว ประเภทบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย มีรายละเอียดดังนี้ ๑) ทำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือจากผู้สูงอายุ ๒) ดำเนินการแจกแบบสอบถามกับผู้สูงอายุตามสถานที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๐๐ ชุด ๓) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ โดยคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามชุดที่สมบูรณ์ที่สุด ๔) นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมดนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๕.๑ ใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๕.๒ การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการใช้สถิติ Chi-Square ซึ่งคณะผู้วิจัยได้จัดกลุ่มความคิดเห็นออกเป็น ๒ กลุ่ม เพื่อให้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเซลล์มีจำนวนเพียงพอ เป็นไปตามเงื่อนไขของการทดสอบความสัมพันธ์ด้วย Chi-square การแปลความหมายคะแนนที่ปรับใหม่มีดังนี้

ระดับคะแนน ๐.๐๐ - ๓.๕๐ หมายถึง กลุ่มความคิดเห็น ไม่จริง

ระดับคะแนน ๓.๖๐ - ๖.๐๐ หมายถึง กลุ่มความคิดเห็น จริง

ผลการวิจัย

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๒๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ และเพศหญิง จำนวน ๒๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ อายุผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ๖๐-๖๕ ปี จำนวน ๑๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐ สถานภาพของผู้สุงอายุส่วนใหญ่สมรส จำนวน ๒๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๒๕ ระดับการศึกษาของผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาศึกษา จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๒๕ อาชีพของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๑๗๓ คน คิดเป็น

ร้อยละ ๔๓.๒๕ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาทจำนวน ๑๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๒๕

๒. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านสถานการณ์ภาพรวมอยู่ในระดับจริง $\overline{X}$ = ๔.๔๖ S.D. = ๐.๗๗๒ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านสถานการณ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อยู่ในระดับจริง ได้แก่ อันดับที่ ๑ การได้รับรู้สภาพของสถานที่ท่องเที่ยว $\overline{X}$ = ๔.๕๓ S.D. = ๐.๗๓๑ และอันดับที่ ๒ การได้รับอิทธิพลจากกลุ่ม $\overline{X}$= ๔.๕๒ S.D. = ๐.๗๑๓ และอยู่ในระดับค่อนข้างจริง ได้แก่ อันดับที่ ๓ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ $\overline{X}$ = ๔.๓๔ S.D. = ๐.๘๗๓ ตามลำดับ

๓. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างจริง $\overline{X}$ = ๔.๓๖ S.D. = ๐.๖๐๕ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อยู่ในระดับจริง ได้แก่ อันดับที่ ๑ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ $\overline{X}$= ๔.๕๐ S.D. = ๐.๖๗๒ และอยู่ในระดับค่อนข้างจริง ได้แก่ อันดับที่ ๒ สุขภาพจิต $\overline{X}$= ๔.๓๑ S.D. = ๐.๕๗๔ และอันดับที่ ๓ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน $\overline{X}$= ๔.๒๖ S.D. = ๐.๕๖๘ ตามลำดับ

๔. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ภาพรวมอยู่ในระดับจริง $\overline{X}$ = ๔.๕๐ S.D. = ๐.๗๐๘ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อยู่ในระดับจริง ได้แก่ อันดับที่ ๑ ทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ $\overline{X}$= ๔.๕๓ S.D. = ๐.๖๕๐ และอันดับที่ ๒ ความเชื่ออำนาจในตน $\overline{X}$ = ๔.๔๖ S.D. = ๐.๗๖๖ ตามลำดับ

๕. พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศของผู้สูงอายุ

ลักษณะการเดินทางในการท่องเที่ยวและใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่เดินทางพร้อมครอบครัว จำนวน ๒๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๒๕ ผู้ร่วมเดินทางที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว/ใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ ส่วนใหญ่เป็นครอบครัว/ญาติ จำนวน ๒๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๒๕ การตัดสินใจของผู้สูงอายุในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวหรือจังหวัดในการท่องเที่ยว/ใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่มีผู้ร่วมตัดสินใจ จำนวน ๒๖๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๗๕ แหล่งข้อมูลที่ผู้สูงอายุหาข้อมูลท่องเที่ยว/ใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่เป็นการสอบถามเพื่อหรือญาติที่เคยเดินทาง จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๒๕ วัน/เวลาที่เดินทางท่องเที่ยว/ใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่เป็นวันหยุดยาวจำนวน ๑๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๒๕ ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ผู้สูงอายุใช้ในการท่องเที่ยว/ใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่เป็นใช้ระยะเวลา ๓ – ๔ วัน จำนวน ๑๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕๐ ช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว/ใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่เป็นช่วงเดือนเมษายน – มิถุนายน จำนวน ๑๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๕๐ พาหนะหลักที่ผู้สูงอายุใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว/ใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่เป็นรถยนต์ส่วนตัว จำนวน ๒๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๕๐ ภูมิภาคที่ผู้สูงอายุนิยมเดินทางท่องเที่ยว/ใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่เป็นภาคกลาง จำนวน ๑๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐ สถานที่พักแรมที่ผู้สูงอายุมักใช้บริการช่วงเดินทางท่องเที่ยว/ใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่เป็นโรงแรม จำนวน

๑๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๕๐ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่ผู้สูงอายุใช้ในการท่องเที่ยว/ใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพส่วนใหญ่ค่าใช้จ่าย ๕,๐๐๐ – ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๗๕ ในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมาโดยเฉลี่ยที่ผู้สูงอายุท่องเที่ยว/ใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพเป็นส่วนใหญ่ท่องเที่ยว ๔ – ๖ ครั้ง จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗๕ วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว/ใช้บริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็น พักผ่อนหย่อนใจ จำนวน ๒๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๒๕ ประเภทบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพที่ผู้สูงอายุนิยมไปใช้บริการส่วนใหญ่เป็นท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติ จำนวน ๓๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๒๕

๖. ผลการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานการวิจัย

๖.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสถานการณ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศของผู้สูงอายุ

ปัจจัยด้านสถานการณ์ มี ๓ ตัวแปร ประกอบด้วย การได้รับรู้สภาพของสถานที่ท่องเที่ยว การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการได้รับอิทธิพลจากกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในด้านลักษณะการเดินทางของผู้สูงอายุในการท่องเที่ยว ผู้ร่วมเดินทางที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ผู้สูงอายุใช้ในการท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว พาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว สถานที่พักแรมที่ผู้สูงอายุมักใช้บริการช่วงเดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่ผู้สูงอายุใช้ในการท่องเที่ยว

ปัจจัยด้านสถานการณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในด้านการตัดสินใจในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวหรือจังหวัดในการท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลที่ผู้สูงอายุค้นหาข้อมูลท่องเที่ยว วัน/เวลาที่ผู้สูงอายุเดินทางท่องเที่ยว ภูมิภาคที่ผู้สูงอายุนิยมเดินทางท่องเที่ยว ช่วง ๒ ปีที่ผ่านมาโดยเฉลี่ยที่ผู้สูงอายุท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว ประเภทบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพที่ผู้สูงอายุนิยมไปใช้บริการ

๖.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิมกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศของผู้สูงอายุ

จิตลักษณะเดิม มี ๓ ตัวแปร ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน สุขภาพจิต มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในด้านลักษณะการเดินทางของผู้สูงอายุในการท่องเที่ยว ผู้ร่วมเดินทางที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว พาหนะหลักที่ผู้สูงอายุใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวสถานที่พักแรมที่ผู้สูงอายุใช้บริการช่วงเดินทางท่องเที่ยว

จิตลักษณะเดิม ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในด้านการตัดสินใจของผู้สูงอายุในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวหรือจังหวัดในการท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลที่ผู้สูงอายุค้นหาข้อมูลท่องเที่ยว วัน/เวลาที่ผู้สูงอายุเดินทางท่องเที่ยว ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ผู้สูงอายุใช้ในการท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว ภูมิภาคที่ผู้สูงอายุนิยมเดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่ผู้สูงอายุใช้ในการท่องเที่ยว ช่วง ๒ ปีที่ผ่านมาโดยเฉลี่ยของผู้สูงอายุในการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ของผู้สูงอายุในการท่องเที่ยว ประเภทบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพที่ผู้สูงอายุนิยมไปใช้บริการ

๖.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในประเทศของผู้สูงอายุ

จิตลักษณะตามสถานการณ์ มี ๒ ตัวแปร ประกอบด้วย ทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ ความเชื่ออำนาจในตน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในด้านผู้ร่วมเดินทางที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว พาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว สถานที่พักแรมที่ผู้สูงอายุมักใช้บริการช่วงเดินทางท่องเที่ยว

จิตลักษณะตามสถานการณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในด้านลักษณะการเดินทางของผู้สูงอายุในการท่องเที่ยว การตัดสินใจในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวหรือจังหวัดในการท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลที่ผู้สูงอายุค้นหาข้อมูลท่องเที่ยว วัน/เวลาที่ผู้สูงอายุเดินทางท่องเที่ยว ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ผู้สูงอายุใช้ในการท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว ภูมิภาคที่ผู้สูงอายุนิยมเดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่ผู้สูงอายุใช้ในการท่องเที่ยว ช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา โดยเฉลี่ยที่ผู้สูงอายุท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ของผู้สูงอายุในการท่องเที่ยว ประเภทบริการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพที่ผู้สูงอายุนิยมไปใช้บริการ

อภิปรายผล

๑. จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านสถานการณ์ภาพรวมอยู่ในระดับจริง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านสถานการณ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อยู่ในระดับจริง ได้แก่ อันดับที่ ๑ การได้รับรู้สภาพของสถานที่ท่องเที่ยว และอันดับที่ ๒ การได้รับอิทธิพลจากกลุ่ม และอยู่ในระดับค่อนข้างจริง ได้แก่ อันดับที่ ๓ การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สอดคล้องกับ จิระเสกข์ ตรีเมธสุนทรและไพฑูรย์ พิมดี (๒๕๕๒) ได้ศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตภาคกลางตอนบนในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักศึกษาที่มีจิตลักษณะเดิม ๓ ด้านสูง คือ มีความเชื่ออำนาจในตนสูง มุ่งอนาคตควบคุมตนสูงและสุขภาพจิตที่ดีมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวพบในกลุ่มรวม และกลุ่มผลการเรียนสูงและเป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาระเบียบมาก พบในกลุ่มสาขาอื่น ๆ และกลุ่มท่องเที่ยวน้อย ๒) นักศึกษาที่อยู่ในสถานการณ์ ๓ ด้านมาก คือ มีการรับรู้สภาพของสถานที่ท่องเที่ยวมาก รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากและคล้อยตามบุคคลอื่นมาก

จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านจิตลักษณะภาพรวมอยู่ในระดับจริง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อยู่ในระดับจริง ได้แก่ อันดับที่ ๑ ทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ อันดับที่ ๒ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อันดับที่ ๓ ความเชื่ออำนาจในตน และอยู่ในระดับค่อนข้างจริง ได้แก่ อันดับที่ ๔ สุขภาพจิต และอันดับที่ ๕ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน สอดคล้องกับ จิระเสกข์ ตรีเมธสุนทรและไพฑูรย์ พิมดี (๒๕๕๒) ได้ศึกษาจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตภาคกลางตอนบนในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ๑) นักศึกษาที่มีจิตลักษณะเดิม ๓ ด้านสูง คือ มีความเชื่ออำนาจในตนสูง มุ่งอนาคตควบคุมตนสูงและสุขภาพจิตที่ดีมาก เป็นผู้มีพฤติกรรมอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวพบในกลุ่มรวม และกลุ่มผลการเรียนสูงและเป็นผู้มีพฤติกรรมรักษาระเบียบมาก พบในกลุ่มสาขาอื่น ๆ และกลุ่มท่องเที่ยวน้อย ๒) นักศึกษาที่อยู่ในสถานการณ์ ๓ ด้านมาก คือ มีการรับรู้สภาพของสถานที่ท่องเที่ยวมาก รับ

ข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากและคล้อยตามบุคคลอื่นมาก

การได้รับรู้สภาพของสถานที่ท่องเที่ยว พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของผู้สูงอายุอยู่ในระดับจริง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ สวยงาม ร่มรื่น สะอาด ปราศจากมลพิษต่าง ๆ และพนักงานบริการในแหล่งท่องเที่ยวมีความเต็มใจในการให้บริการ มีบุคลิกภาพและมีกริยามารยาทดี สอดคล้องกับ กมลวัฒน์ ยะสารวรรณ (๒๕๔๗) กล่าวว่า สิ่งที่มีผลต่อการรับรู้ของบุคคล ได้แก่ ประสบการณ์เดิม สถานการณ์ ความต้องการและหน้าที่รับผิดชอบของบุคคล และได้แบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลเป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ คุณสมบัติที่อยู่ภายในตัวของผู้รับ เช่น เพศ อาชีพ อายุ ระดับการศึกษา ความต้องการ คุณค่า ความสนใจ ประสบการณ์เดิม ปัจจัยภายนอก ได้แก่ คำแนะนำ คำสั่งสอน

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของผู้สูงอายุอยู่ในระดับจริง ได้แก่ ท่านสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเพื่อนบ้าน กลุ่มเพื่อนร่วมงานและท่านสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกในครอบครัว สอดคล้องกับ ปรมะ สตะเวทิน (๒๕๔๑) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล คือ สภาวะ (Context) สภาวะในที่นี้ หมายถึง สถานที่ บุคคล และเวลาที่อยู่ในสถานการณ์ การสื่อสาร สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเลือกของผู้รับสาร การมีคนอื่นอยู่ด้วย มีอิทธิพลตรงต่อการเลือกใช้สื่อและข่าวสาร การเลือกตีความหมายและเลือกจดจำข่าวสาร การที่เราต้องถูกมองว่าเป็นอย่างไร การที่เราคิดว่าคนอื่นมองเราอย่างไร เราเชื่อว่าคนอื่นคาดหวังอะไรจากเราและการที่คิดว่าคนอื่นคิดว่าเราอยู่ในสถานการณ์อะไร ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการเลือกของเรา

การได้รับอิทธิพลจากกลุ่ม พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของผู้สูงอายุอยู่ในระดับจริง ได้แก่ สมาชิกในครอบครัวมีความรักและผูกพันต่อกันทำให้ท่านมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตและท่านเดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว/ญาติ ด้วยพาหนะส่วนตัว สอดคล้องกับ ปรมะ สตะเวทิน (๒๕๔๑) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของบุคคล คือ สภาวะ (Context) สภาวะในที่นี้ หมายถึง สถานที่ บุคคลและเวลาที่อยู่ในสถานการณ์ การสื่อสาร สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเลือกของผู้รับสาร การมีคนอื่นอยู่ด้วย มีอิทธิพลตรงต่อการเลือกใช้สื่อและข่าวสาร การเลือกตีความหมายและเลือกจดจำข่าวสาร การที่เราต้องถูกมองว่าเป็นอย่างไร การที่เราคิดว่าคนอื่นมองเราอย่างไร เราเชื่อว่าคนอื่นคาดหวังอะไรจากเราและการที่คิดว่าคนอื่นคิดว่าเราอยู่ในสถานการณ์อะไร ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการเลือกของเรา

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของผู้สูงอายุอยู่ในระดับจริง ได้แก่ ท่านต้องการความสะดวกความสะอาด ความปลอดภัย การดูแลเอาใจใส่ของสถานีที่ท่องเที่ยวและท่านต้องการไปยังสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อเปิดสมอง สอดคล้องกับ อารี พันธ์มณี (๒๕๔๒) ซึ่งสรุปได้ว่า พฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีลักษณะชอบทำงานที่มีลักษณะท้าทายความสามารถ คืองานที่มีความยากง่าย ปานกลางมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จและล้มเหลวได้มากพอๆ กัน โดยโอกาสของความสำเร็จจะต้องขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลด้วย งานที่มีลักษณะเช่นนี้ จัดเป็นงานที่ท้าทายความสามารถ คนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือคนที่ต้องการ

ความสำเร็จจะชอบทำงานชนิดนี้ เพราะทำให้เขารู้สึกว่าเขาจะต้องเสี่ยงกับความสำเร็จและความล้มเหลวด้วยความสามารถของเขาเอง

ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของผู้สูงอายุอยู่ในระดับจริง ได้แก่ คุณช่วยเหลือคนอื่นและสังคมอยู่เสมอเพื่อสร้างกุศลและท่านรับประทานผักและอาหารที่มีกากใยเพื่อให้ระบบขับถ่ายดี สอดคล้องกับ วุฒิพงษ์ ทองก้อน (๒๕๔๓) ได้กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของผลดี ผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การรู้จักหรือตระหนักถึงการวางแผน สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรอรับผลดีหรือป้องกันผลเสีย สามารถควบคุมตนเองให้กระทำหรือละเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเอง เพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดตามมาทั้งแก่ตนและผู้อื่นในภายหลัง

สุขภาพจิต พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของผู้สูงอายุอยู่ในระดับจริง ได้แก่ ท่านยอมรับรูปร่างหน้าตาของตัวเองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและท่านพอใจกับสภาพบ้านเรือนที่เป็นอยู่ตอนนี้ สอดคล้องกับ ดวงใจ มีประเสริฐ (๒๕๔๖) ได้กล่าวถึง ลักษณะผู้ที่มีสุขภาพจิตดีไว้ คือ ๑) รู้จักตนเอง สามารถพัฒนาบุคลิกภาพ ผสมผสานกันได้อย่างเหมาะสมกับความเป็นจริง ๒) เป็นผู้ที่ตั้งความหวังไปในทางที่เป็นจริงได้ ๓) เป็นผู้ที่เข้าใจชีวิตและจุดหมายในชีวิต ๔) เป็นผู้ที่มีพลังในการดำรงชีวิต สามารถก่อให้เกิดความหวังของชีวิต ๕) มีความสามารถในการปรับความคิด พฤติกรรมตามประสบการณ์ของชีวิตแต่ละช่วงได้ ๖) สามารถเปิดเผยตนเอง สร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้

ทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของผู้สูงอายุอยู่ในระดับจริง ได้แก่ คุณชอบที่จะไปเที่ยวตามสถานที่สำคัญทางศาสนา เช่น วัดหรือโบสถ์ มากกว่าสถานที่อื่นๆ และท่านชอบการเดินทางท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ที่สวยสดงดงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม สอดคล้องกับ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (๒๕๔๕) ได้กล่าวว่า ทัศนคติ คือ สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึกและแนวโน้มของพฤติกรรมบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ สถานการณ์ต่างๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง และสภาวะความพร้อมทางจิตนี้จะต้องอยู่นานพอสมควร

ความเชื่ออำนาจในตน พบว่า จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องของผู้สูงอายุอยู่ในระดับจริง ได้แก่ ท่านตรวจสุขภาพร่างกายอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง และท่านรับประทานยาได้อย่างถูกต้องตามที่บุคลากรสาธารณสุขแนะนำ สอดคล้องกับ Rotter (๑๙๖๖) ได้สรุปเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนไว้ คือ ๑) เป็นผู้มีความกระตือรือร้นต่อความเป็นไปของสิ่งแวดล้อม อันจะนำมาซึ่งประโยชน์สำหรับพฤติกรรมในอนาคต ๒) พยายามปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมไปตามลำดับขั้น ๓) เห็นคุณค่าของทักษะหรือผลสัมฤทธิ์ (Achievement) จากความพยายามของตนเอง ๔) ยากที่จะชักชวนให้เชื่อตามโดยไม่มีเหตุผล

๒. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านสถานการณ์ ประกอบด้วย การได้รับรู้สภาพของสถานที่ท่องเที่ยว การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการได้รับอิทธิพลจากกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในด้านลักษณะการเดินทางของผู้สูงอายุในการท่องเที่ยว ผู้ร่วมเดินทางที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว

ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ผู้สูงอายุใช้ในการท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว พาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว สถานที่พักแรมที่ผู้สูงอายุมักใช้บริการช่วงเดินทางท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งที่ผู้สูงอายุใช้ในการท่องเที่ยว สอดคล้องกับอิสวัต อยู่วิวัฒน์ (๒๕๕๓) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของกลุ่มเป้าหมายในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพและรายได้ที่ต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญในการเลือกท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านผลิตภัณฑ์ไม่ต่างกัน ส่วนสถานภาพที่ต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญในการเลือกท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านผลิตภัณฑ์ต่างกัน โดยกลุ่มสถานภาพโสดให้ความสำคัญในการเลือกท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านผลิตภัณฑ์มากกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพสมรสและหม้าย/หย่าร้าง

จิตลักษณะเดิม ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน สุขภาพจิต มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในด้านลักษณะการเดินทางของผู้สูงอายุในการท่องเที่ยว ผู้ร่วมเดินทางที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว พาหนะหลักที่ผู้สูงอายุใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว สถานที่พักแรมที่ผู้สูงอายุใช้บริการช่วงเดินทางท่องเที่ยว สอดคล้องกับ อิสวัต อยู่วิวัฒน์ (๒๕๕๓) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของกลุ่มเป้าหมายในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการให้บริการ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ที่ต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญในการเลือกท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านกระบวนการให้บริการไม่ต่างกัน

จิตลักษณะตามสถานการณ์ ประกอบด้วย ทัศนคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ ความเชื่ออำนาจในตน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ในด้านผู้ร่วมเดินทางที่ผู้สูงอายุนิยมท่องเที่ยว พาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว สถานที่พักแรมที่ผู้สูงอายุมักใช้บริการช่วงเดินทางท่องเที่ยว สอดคล้องกับ อิสวัต อยู่วิวัฒน์ (๒๕๕๓) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของกลุ่มเป้าหมายในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาด เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ที่ต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญในการเลือกท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านการส่งเสริมการตลาดไม่ต่างกัน การศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อการให้ความสำคัญในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านการส่งเสริมการตลาดต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ ๑) ผลจากการวิจัย เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่และช่วยเพิ่มพูนข้อมูลทางวิชาการ ในการแสวงหาปัจจัยทางจิตที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ๒) ผลที่ได้ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความพึงพอใจและมีความสุขในการเดินทางท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ๓) ผลที่ได้จากการวิจัยมีส่วนในการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ๑) สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสร้างชุดฝึกอบรมทางจิตลักษณะเดิม ชุดจิตลักษณะตามสถานการณ์ และชุดสถานการณ์ กับพฤติกรรมต่างๆ อย่างอื่นที่เหมาะสมต่อไป ๒) ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ส่งเสริมแนวทาง

พัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยอย่างยั่งยืนตลอดจนเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความร่วมมือร่วมใจสร้างเครือข่ายในตำบล อำเภอและจังหวัดอื่นๆ ต่อไป ๓) ใช้เป็นข้อมูลเชิงนโยบายและเป็นข้อมูลพื้นฐานให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ศาลากลางประจำจังหวัด ผู้ประกอบการท่องเที่ยว โรงแรม รีสอร์ต สปา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่จะนำไปใช้ในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เหมาะสม

บรรณานุกรม

กมลวัฒน์ ยะสาวรรณ. “การรับรู้กฎระเบียบของพนักงานท่าเรือแหลมฉบัง”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗.

กองนโยบายและแผนงาน. **รายงานการศึกษา : การกระจายตัวของศูนย์บริการผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร.** กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, ๒๕๕๕.

จิระเสกข์ ตรีเมธสุนทรและไพฑูรย์ พิมดี. “จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตภาคกลางตอนบนในประเทศไทย”. **วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.** ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๒ พ.ค. - ส.ค. ๒๕๕๔.

จิราวดี รัตนไพฑูรย์ชัย. “ตลาดนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ : โอกาสใหม่ไทย เติบโตรับ AEC”. หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ. Section : ASEAN+. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๑๕๓ วันอังคารที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๒๗.

ดวงใจ มีประเสริฐ. “พฤติกรรมในครอบครัวกับสุขภาพจิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๖.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. **ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

ปรมะ สตะเวทิน. **การสื่อสารมวลชน กระบวนการและทฤษฎี.** กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, ๒๕๔๑.

วุฒิพงษ์ ทองก้อน. “การศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ”. **วารสารมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ วิชาการ.** ๓ (๖), ๒๕๔๓: ๒๕-๓๑

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน, ๒๕๔๕.

อารีย์ พันธ์มณี. จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ใยไหมครีเอทีฟกรุ๊ป, ๒๕๔๖.

อิสวัต อยู่วิวัฒน์. “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของกลุ่มเป้าหมายในเขตกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๓.

Rotter, J. B. The Development and Application of Social Learning Theory. New York: Pracger, 1966.

Yamane, T. Statistics : An Introductory Analysis. New York : Harper & Row, 1976.